

К О Н Ц Е П Ц И Я

за

дейността на Комисията за противодействие на

корупцията

изготвена от

Мариана Димитрова Шотева

предложена за член на Комисията за

противодействие на корупцията по чл. 7, ал. 1, т.

4 от Закона за противодействие на корупцията

сред лица, заемащи публични длъжности

СЪДЪРЖАНИЕ :

I.Въведение.

II.Лична мотивация за заеманата длъжност.

III.Визия за дейността на комисията за противодействие на корупцията. Обща правна рамка.

1.Превенция на корупцията.

2.Разкриване, разследване и предотвратяване на корупционни престъпления.

3.Проверки и анализ на декларации за имущество и интереси.

4.Установяване на конфликт на интереси.

5.Визия за дейността на председателя на Комисията.

IV.Заклучение.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

През 2018 г. беше приет Законът за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество. С него се създаде едноименната Комисия за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (КПКОНПИ). Тя обедини дейностите, свързани с борбата с корупцията, на няколко държавни органи и институции, а именно Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество; Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси; Сметната палата, по отношение на дейността ѝ по отменения Закон за публичност на имуществото на лица, заемащи висши държавни и други длъжности; Центъра за превенция и противодействие на корупцията и организираната престъпност; съответната специализирана дирекция от Държавна агенция „Национална сигурност“ за противодействие на корупционни прояви сред лицата, заемащи висши държавни длъжности. Създаде се т.нар. „мега“ орган.

В доклада по Механизма за сътрудничество и проверка за 2018 г., Европейската комисия посочва, че: „Основно предизвикателство за новата агенция ще бъде да организира ефективно упражняването на големите си по обхват правомощия, простиращи се от превенция до дейности, свързани с разследване и конфискация на имущество. Ще бъде важно да се гарантира, че се обръща необходимото внимание на всички направления на работата в рамките на общ стратегически подход, като същевременно се запазва ясно разграничение между задачите, когато това е необходимо“.

В отговор на посочените критики и в изпълнение на ангажиментите в НПВУ, Етапна цел 218 от реформа C10.R2. „Антикорупция“ през 2023 г. със Закона за противодействие на корупцията (отм. ДВ, бр. 16 от 2026 г.) бе създадена специална Комисия за противодействие на корупцията, натоварена с по-малък по обем правомощия.

Според Индекса за възприятие на корупцията през 2025 г. обаче България влошава резултата си и пропада до 40 точки от 100 възможни. Страната заема 84 място в класацията от 182 държави и територии и показва най-лош резултат от 2012 година.

Така създадената Комисия за противодействие на корупцията в началото на 2026 г. бе изцяло закрыта и Законът за противодействие на корупцията беше отменен. Функциите по превенция на корупцията, установяване на конфликт на интереси и установяване на несъответствие в декларираното имущество от лица, заемащи публични длъжности преминаха в Сметната палата, а противодействието на корупцията се предостави в отговорност на разследващите органи - следователи и органите на Министерството на вътрешните работи, чрез Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“.

Една от главните задачи на Националния план за възстановяване и устойчивост – одобрен с Решение № 411 от 2021 г. на Министерския съвет - е да бъде изградена по-силна институционална рамка, включително чрез подобрения в капацитета и функционирането на държавните органи, призвани да осъществяват борбата с корупцията.

Етапна цел 218 от Реформа C10.R2. „Антикорупция“ от Националния план за възстановяване и устойчивост предвижда приемането на законодателни изменения, които да реформират съществуващата към онзи момент Комисия за борба с корупцията и отнемането на незаконно придобитото имущество посредством създаването на един независим орган за борба с корупцията, избран в рамките на прозрачен процес, гарантиращ политическа независимост на ръководните му органи, който да отговаря за провеждане на политиката на държавата по превенция на корупцията, да извършва проверки на декларациите за имущество и интереси на лица, заемащи публични длъжности, да разследва и събира доказателства за неспазване на антикорупционните политики и да установява конфликт на

интереси от лица, заемащи публични длъжности.

Етапна цел 220 от Реформа C10.R2. „Антикорупция“ от Националния план за възстановяване и устойчивост предвижда привеждане в изпълнение на вече прието законодателство чрез осъществяването на избор, съответно назначаване на персоналния състав на независимия орган за борба с корупцията, както и осигуряването на неговата пълна оперативност.

След закриването в началото на 2026 г. на Комисията за противодействие на корупцията и отмяна на Закона за противодействие на корупцията /отм. ДВ.бр.16 от 10 февруари 2026 г./ Европейската комисия не приема, че етапите 218 и 220 от реформа C10.R. „Антикорупция“ предвидени в Националният план за възстановяване и устойчивост са изпълнени.

На 29 май 2026 г. Народното събрание прие нов Закон за противодействие на корупцията сред лица заемащи публични длъжности /ДВ.от 02 юни 2026 г./.

Основната цел на приетият Закон за противодействие на корупцията сред лица, заемащи публични длъжности е създаването на ефективен орган за борба с корупцията. Създаването му е необходимо както с оглед на неговата обществена необходимост, така и с оглед изпълнение на Националния план за възстановяване и устойчивост.

Етапна цел 218 от Реформа C10.R2. „Антикорупция“ от Националния план за възстановяване и устойчивост намирам за успешно изпълнена с приемането на Закона за противодействие на корупцията сред лица, заемащи публични длъжности (ЗПКСЛЗПД), с който се създава нов независим колективен антикорупционен орган - Комисия за противодействие на корупцията, който орган е тясно специализиран и съсредоточава в себе си само онези правомощия, които пряко засягат превенцията и противодействието на корупционните престъпления.

Предвижда се Комисията да няма постоянен председател, а да се председателства на ротационен принцип за една година, като председателят се определя чрез жребий.

С цел гарантиране на максимална независимост и равна отдалеченост на новосъздаденият антикорупционен орган от останалите органи на държавната власт, ЗПКСЛЗПД предвижда един различен подход при сформирането на състава на Комисията като колегиален орган - един от членовете ѝ да се избира от Народното събрание, един да се назначава от президента на Република България, по един да се избира от Общото събрание на съдиите от Върховния касационен съд, съответно от Общото събрание на съдиите от Върховния административен съд и един да се избира от Висшия адвокатски съвет.

От своя страна процедурите по избор, съответно назначаване, предвиждат максимална публичност и прозрачност, като в тези процедури могат да участват неправителствени организации, висши училища и научни организации, както и средствата за масово осведомяване.

Отчитайки обстоятелството, че с приемането на ЗПКСЛЗПД е изградена здрава институционалната рамка, на дневен ред се поставя привеждането ѝ в изпълнение съгласно Етапна цел 220 от Реформа C10.R2. „Антикорупция“ от Националния план за възстановяване и устойчивост и определянето на персоналният състав на независимия орган за борба с корупцията, както и осигуряването на неговата пълна оперативност. При създаването на този орган следва да се имат в предвид и препоръките на Групата държави срещу корупцията /GRECO/ на Съвета на Европа – за недопускане на неправомерно политическо влияние върху избора на членовете на този орган.

Давайки си ясна сметка за изключителната значимост на предстоящият избор, който трябва да осъществи Общото събрание на Върховния административен съд и във връзка с издигането на моята

кандидатура за член на Комисията за противодействие на корупцията, представям на Вашето внимание настоящата Концепция за дейността на Комисията за противодействие на корупцията.

Представената Концепция е разработена при стриктно следване на поставената рамка със Закона за противодействие на корупцията сред лица, заемащи публични длъжности, като представя моята визия за дейността на Комисията за противодействие на корупцията.

II. ЛИЧНА МОТИВАЦИЯ ЗА ЗАЕМАНЕ НА ДЛЪЖНОСТТА

Мотивацията ми за участие в конкурса за заемане на длъжността член на комисията за противодействие на корупцията произтича от натрупаният ми дългогодишен професионален опит в сферата на наказателното право и процес, административно право и процес, както и ръководен опит.

Завършила съм право в ЮЗУ “Неофит Рилски“ Благоевград , както и магистратура „Международни отношения“.

Работила съм от 2001 година като юрисконсулт в ТП на НОИ Пазарджик, а от 2005 г. като наказателен съдия в Районен съд Пазарджик. Като наказателен съдия съм придобила умения за работа в екип, с различни органи и институции, работа с разследващи полицаи и прокурори, работа в динамична среда. Участвала съм в създаването на насоките за разпит на деца жертви и/или свидетели на престъпление, както и в изграждането на мултидисциплинарни екипи за цялостно обхващане на случаи на насилие над деца.

От 2014 г. до 2022 г. съм била административен ръководител - председател на Административен съд Пазарджик. Административен съд Пазарджик беше избран заедно с Административен съд Варна за пилотен съд в прилагането на електронното правосъдие и въвеждането и

доработването на Единна деловодна информационна система. Благодарение на усилията на целият екип на този съд, електронното правосъдие стартира в съответните срокове. Именно дигитализацията на целият съдебен процес е една от основните антикорупционни мерки в съдебната система.

От 2022 г. и към момента съм административен ръководител – председател на Административен съд Пловдив. Административен съд Пловдив е вторият по големина съд в страната. Към момента всички дела са въведени електронно в системата, всяка страна може отдалечено да проучи делото, както и да представи доказателства чрез ЕПЕП или ССЕВ без да има необходимост да идва физически в сградата на съда. От една страна дигитализацията води до намаляване на разходите за бюджета на съда, а от друга намаляват риска от така наречената „дребна“ корупция. Ограничаване на намесата на човешкия фактор при предоставянето на административни услуги чрез продължаващо развитие на електронни услуги е и една от мерките залегнали в Актуализирана национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България /2021 г.- 2027 г./. Участвала съм в работни групи във връзка с въвеждане на електронното правосъдие в административните съдилища, както и съм участвала в проведено работно посещение в гр. Виена (Австрия) в периода 12.02.-14.02.2023 г. и в гр. Тарту /Естония/ в периода 24.04.-26.04.2023 г. Същото бе осъществено в изпълнение на Дейност №1 „Проучване на водещи добри практики по цифровизация на работни процеси в правораздаването в други държави“ по проект на Върховния административен съд с наименование: „Цифровизация на ключови съдопроизводствени процеси в системата на административното правораздаване“, одобрен в рамките на Реформа 1: „Достъпно, ефективно и предвидимо правосъдие“ от националния План за възстановяване и устойчивост на Република България (ПВУ).

Като председател на съда ми се налага да комуникирам постоянно с различни органи и институции, граждани и неправителствени организации. Да изготвяме с екипа на съда различни споразумения за взаимодействие, както и вътрешни правила и системи за подобряване работата на съда, включително чрез приемане и прилагане на антикорупционни мерки и политики.

Със заповед като председател на съда съм утвърдила Правила за вътрешно подаване на сигнали за нарушения в обхвата на Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения в Административен съд Пловдив. Тези правила, имащи за предмет сигнали и жалби, касаещи организацията и административната дейност на съда, поведението на съдебните служители и изпълнението на служебните им задължения, са качени на страницата на Административен съд Пловдив.

Утвърдени са Антикорупционни процедури, установяващи реда и начина за работа със сигнали за корупция, за действия или бездействия, свързани със злоупотреби с власт, лошо управление на държавно имущество или за други незаконосъобразни или нецелесъобразни действия или бездействия на съдии и съдебни служители, с които се засягат държавни или обществени интереси, права или законни интереси на други лица, за докладване при откриване на нередности, измами и злоупотреби.

Както се посочи по-горе разпределението на делата посредством програма за случайно разпределение на делата е една изключително важна антикорупционна мярка, която се изпълнява стриктно в Административен съд Пловдив.

С цел намаляване на възможност за корупция освен на страницата на съда, сигнали могат да се подават и в кутия поставена пред деловодството на съда.

Още в Административен съд Пазарджик, а понастоящем и в

Административен съд Пловдив сме приели правила за анкета, поставена на страницата на съда и отделно на хартиен носител относно работата на съдебните служители, начини за подобряване работата на съда. Тези анкети са важни и относно недопускане на корупционно поведение от страна на служители и съдии.

Считам, че като административен ръководител и като съдия винаги съм се ръководела от принципите за едно справедливо, прозрачно и предвидимо правосъдие, които принципи са адекватни и относно работата на Комисията за противодействие на корупцията. В тази насока са приети и Правила за организация и дейността на комисиите по професионална етика в съдилищата.

Борбата с корупцията съм я приела като лична кауза, като съществен мотив за ангажираността ми към темата за превенцията и противодействието на корупцията е убеждението, че устойчивите резултати в тази сфера не могат да бъдат постигнати единствено чрез санкционни механизми, а изискват дългосрочно изграждане на правна култура, обществена нетърпимост към корупционните практики и активно гражданско участие. Именно поради това приех поканата да се включа като ментор и лектор в разработването на българо-италианската образователна инициатива „Мостове на законността: България - Италия“, реализирана в партньорство с Фондация „Джовани и Франческа Фалконе“ (Fondazione Falcone) – една от най-авторитетните организации в Европа, работещи за съхраняване паметта за съдия Джовани Фалконе и съдия Паоло Борселино и за утвърждаване на принципите на законността, върховенството на правото и гражданската отговорност сред младите хора. Участието ми в подобна инициатива е естествено продължение на професионалния ми път като съдия и административен ръководител. Считам, че превенцията на корупцията започва много преди възникването на конкретни корупционни прояви – тя започва с възпитанието на

ценности, с уважението към закона, с доверието в институциите и с личния пример на хората, които ги представляват.

Натрупаният през годините практически опит в правораздаването, административното управление и прилагането на политики за прозрачност, отчетност и институционална почтеност ми дава увереност, че бих могла да допринеса за дейността на Комисията за противодействие на корупцията не само с професионални знания и управленски капацитет, но и с ясно съзнание за обществената отговорност, която тази институция носи пред гражданите. Убедена съм, че ефективното противодействие на корупцията изисква независимост, професионализъм, прозрачност, междуинституционално сътрудничество и последователност при прилагането на закона – принципи, които съм следвала през цялата си професионална кариера и които бих отстоявала и като член на Комисията за противодействие на корупцията.

III. ВИЗИЯ ЗА ДЕЙНОСТТА НА КОМИСИЯТА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА КОРУПЦИЯТА

ОБЩА ПРАВНА РАМКА:

Законодателят е очертал 4 основни направления в работата на Комисията за противодействие на корупцията:

Първото основно направление е свързано с провеждането на политика по превенция на корупцията чрез събиране и анализ на информация за националните антикорупционни политики и мерки, разработване и предлагане на мерки за превенция и противодействие на корупцията и координация на прилагането им.

Второто основно направление на работа на новата структура е разкриването и разследването на престъпленията по чл. 201, чл. 202, ал. 1 и 2, чл. 203, ал. 1, чл. 219, ал. 3 и 4, чл. 220, 224, 225б, 225в, 254а, чл. 254б,

ал. 2, чл. 282, 282а, 283, 283а, 283б, чл. 294, ал. 4 във връзка с ал. 2, чл. 301, 302, 302а, 304, 304а, 304б, 305, 305а, 307 и чл. 387, ал. 3 от Наказателния кодекс, както и всяко едно друго престъпление, извършено във връзка с изброените по-горе, извършени от лица, заемащи публични длъжности, изрично посочени в чл. 5, ал. 1 от законопроекта.

Третото основно направление е проверката на декларациите за имущество и интереси на лица, заемащи публични длъжности, чрез извършване на професионален и задълбочен специализиран анализ и съпоставяне на данни от различни независими източници.

Четвъртото основно направление е дейността по установяване на конфликт на интереси от лица, заемащи публични длъжности.

1. ПРЕВЕНЦИЯ НА КОРУПЦИЯТА

Изпълнението на правомощията на Комисията в сферата на държавната политика по превенция на корупцията, намирам, че следва да се реализира чрез систематичен, аналитичен и координиран подход, разпределен в три основни функционални групи правомощия.

Първата група правомощия са по събирането, обобщаването и анализа на информация, свързана с националните антикорупционни политики. Комисията следва да структурира дейността си чрез изграждане и постоянно поддържане на специализирани бази данни, в които да се систематизира и да бъде лесно откриваема информация за изпълнението на мерките на национално и секторно равнище. Това от своя страна предполага и извършването на постоянен мониторинг и последваща оценка на ефективността на прилаганите инструменти, съчетано с идентифициране и реципиране на утвърдени международни и национални добри практики в прилагането на антикорупционните политики и мерки. Важен елемент от това направление е регулярният обмен на данни с компетентните национални, европейски и международни

антикорупционни институции.

За изпълнение на тази група правомощия бих предложила следните конкретни мерки:

- Информационно и технологично обезпечаване;
- Разработване на софтуерни продукти за автоматизирано събиране и обобщаване на антикорупционни данни;
- Интегриране на изкуствен интелект за откриване на аномалии и индикатори за корупционен риск при анализа на информацията;
- Въвеждане на единни дигитални карти на рисковете за всяко отделно ведомство на национално и секторно равнище;
- Разработване на система за ранно предупреждение (Early Warning System) за идентифициране на повтарящи се модели на нарушения, административни слабости и предпоставки за възникване на корупционни практики;

Мониторинг, оценка и анализ

- Разписване на ясни критерии и ключови индикатори за ефективност за периодичния мониторинг;
- Извършване на периодични оценки относно ефективността на прилаганите инструменти;
- Издаване на тримесечни или шестмесечни доклади с конкретни препоръки за корекция на неефективните секторни мерки;

Партньорство и обмен на практики

- Провеждане на регулярни работни срещи с международни партньори за идентифициране на работещи чужди практики;
- Разработване на практически наръчници за трансфер и внедряване на одобрените добри практики в администрацията;

- Подписване на двустранни споразумения с европейски институции за ускорен автоматичен обмен на данни и изграждане на защитени канали за комуникация;

Втората група правомощия са насочени към разработването на стратегически мерки, методологии и нормативни промени за противодействие на корупцията. Комисията следва да извършва целенасочено идентифициране на рисковите зони и да дефинира мерки за тяхното неутрализиране, като в същото време осигурява методическа подкрепа за практическото им внедряване и провежда последващ анализ на тяхното въздействие. В рамките на тези правомощия Комисията следва да създаде специализирани методологии за оценка на корупционни рискове във внесени законопроекти, установяване на правомощия в различните държавни органи, които инкорпорират в себе си висок корупционен риск, разработване на мерки, които ограничават тези рискове, в това число и предложения за законодателни промени. Всички анализи и предложения следва задължително да се изпращат на компетентните органи, които са нормативно задължени да предоставят на Комисията своето мотивирано становище относно внедряването на мерките или пък да обосноват тяхната неприложимост, като изложат и мотивите за това.

За изпълнение на тази група правомощия бих предложила следните конкретни мерки:

Предварителен контрол

- Разработване на детайлна методология с ясни параметри за оценка на корупционния риск на всички внесени законопроекти;
- Сформиране на постоянна експертна група по антикорупционно законодателство за изготвяне на становища и конкретни предложения с антикорупционна насоченост;

- Приемане и своевременно актуализиране на методология за оценка на корупционния риск в самите държавни органи;

Текущ контрол

- Изготвяне на правила за вътрешен мониторинг в органи на държавна власт, в които е установен висок корупционен риск;
- Създаване на секторни етични стандарти за служители в органи с установен висок корупционен риск;
- Провеждане на задължителни обучения за практическо внедряване на мерките;

Последващ контрол

- Разписване на ясни процедури за последващ анализ на въздействието шест месеца или година след внедряване на мерките;
- Въвеждане на механизми за проверка и анализ относно внедряването на предложените от Комисията мерки в органи на държавна власт, в които е установен висок корупционен риск;
- Изготвяне на публичен списък на институциите, които системно отказват да внедрят предложените антикорупционни мерки или тяхното внедряване е прието от Комисията като незадоволително;
- Разработване на стандартизирани модели за управление на конфликт на интереси в органите на изпълнителната власт, местното самоуправление и публичните предприятия;

Интегритет и институционална почтеност

- Разработване на Национална рамка за институционална почтеност, съдържаща единни стандарти за прозрачност, отчетност и етично управление в публичния сектор;

- Въвеждане на периодични оценки на интегритета на институциите чрез независими външни експертни проверки;

- Изготвяне на секторни индекси за почтеност и прозрачност, които да позволяват сравнителен анализ между отделните администрации;

Третата група правомощия са свързани с комуникационната политика и общественото взаимодействие. Изпълнението му се осъществява чрез организиране на специализирани обучения, семинари и информационни кампании с антикорупционна насоченост. За изключително важно намирам Комисията да осигурява правна и методическа сигурност за обществото чрез предоставянето на официални становища по искания на заинтересовани лица относно приложението на закона. За целите на прозрачността и обективността следва да се инициират регулярни проучвания на общественото мнение.

За изпълнение на тази група правомощия бих предложила следните конкретни мерки:

Обучения и информационни кампании

- Стартиране на национална кампания в социалните мрежи и медиите под надслов „Нулева толерантност към корупцията“, като се включат ученици от гимназиалните курсове, както и студенти;

- Провеждане на периодични семинари и уебинари сред всички държавни служители относно разпознаването на потенциално корупционно поведение;

- Организиране на годишен международен форум за споделяне на иновативни комуникационни подходи в антикорупцията;

Правна сигурност и официални становища на Комисията

- Създаване на дигитален портал с отворен за обществото достъп за бързо подаване на искания за становища от заинтересовани лица;

- Разработване на интерактивна база данни (Търсачка) с всички досегашни официални становища, класифицирани по казуси;
- Въвеждане на задължителен вътрешен нормативен срок напр. до 7 или 14 дни за изготвяне и изпращане на официално становище по конкретно постъпило запитване;

Обществено взаимодействие и проучвания

- Сключване на договори с независими агенции за провеждане на ежегодни национални социологически проучвания за нивата на корупция;
- Учредяване на Обществен съвет към Комисията, като консултативен орган със съвещателни функции с участие на представители на гражданското общество и медиите;
- Провеждане на секторни таргетирани анкети сред бизнеса за идентифициране на административни тежести, създаващи корупционна среда;

Работа с младите хора и изграждане на антикорупционна култура

- Разработване съвместно с Министерството на образованието и науката на образователни модули за гражданско образование, насочени към върховенството на правото, почтеното управление и превенцията на корупцията;
- Организиране на национални ученически и студентски конкурси за проекти, свързани с прозрачност, гражданска активност и противодействие на корупцията;
- Изграждане на Младежка антикорупционна мрежа към Комисията с участието на ученици, студенти и млади професионалисти от цялата страна;

Защита на подателите на сигнали

- Създаване на специализиран консултативен център към Комисията

за подпомагане на лица, подаващи сигнали за корупция;

- Разработване на стандартизирани процедури за институционална защита на подателите на сигнали и за проследяване на предприетите действия по тях;

- Провеждане на национални информационни кампании относно правата на лицата, подаващи сигнали съгласно Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения;

Прозрачност и обществено доверие

- Публикуване на годишен публичен доклад за изпълнението на препоръките на Комисията от страна на държавните институции;

- Провеждане на ежегодна национална конференция за отчетност на Комисията с участие на представители на държавната власт, съдебната система, академичната общност, неправителствения сектор и медиите;

- Изработване на публичен Индекс на общественото доверие към институциите, основан на независими социологически и експертни оценки;

Обосновка: Дългосрочната превенция на корупцията изисква обществена нетърпимост към корупционните практики, доверие в институциите и активно участие на гражданите в процесите на контрол и отчетност.

2. РАЗКРИВАНЕ, РАЗСЛЕДВАНЕ И ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА КОРУПЦИОННИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ

Второто основно направление в дейността на Комисията е насочено към разкриването, разследването и предотвратяването както на престъпленията по чл. 201, чл. 202, ал. 1 и 2, чл. 203, ал. 1, чл. 219, ал. 3 и 4, чл. 220, 224, 225б, 225в, 254а, чл. 254б, ал. 2, чл. 282, 282а, 283, 283а, 283б, чл. 294, ал. 4 във връзка с ал. 2, чл. 301, 302, 302а, 304, 304а, 304б,

305, 305а, 307 и чл. 387, ал. 3 от Наказателния кодекс, така и на всяко едно друго престъпление, извършено във връзка с изброените по-горе, извършени от лица, заемащи публични длъжности.

Считам, че изпълнението на правомощията на Комисията по разкриване, разследване и предотвратяване на корупционни престъпления може и следва да се реализира посредством две основни функционални групи правомощия. Необходимо е да бъде изградена организационна рамка и нормативна основа за попълване на персоналния състав на служителите на Комисията, като паралелно с това следва да бъде изградена и нормативната основа гарантираща законосъобразното функциониране на администрацията на Комисията при същинското ефективното осъществяване на възложените правомощията.

Първата група правомощия обхваща действия по изготвяне и приемане на Правилник за устройството и дейността на Комисията и нейната администрация, който да бъде приет от Комисията и обнародван в „Държавен вестник“. В правилника следва да бъдат уредени съставът и структурата на администрацията, редът за възникване, изменение и прекратяване на служебните правоотношения на служителите по чл. 22, ал. 1, т. 2 от ЗПКСЛЗПД, условията и редът за обучение, квалификация, професионална подготовка и атестиране на служителите, както и всички други въпроси, за които законът препраща към този подзаконов нормативен акт.

Необходимо е също така да бъдат определени и функционалните връзки между длъжностите в администрацията на Комисията съобразно категориите служители, предвидени в закона – разследващи инспектори, държавни служители в дирекцията, осъществяваща дейностите по глава шеста, други държавни служители и лица, работещи по трудово правоотношение.

Следва също така да бъдат разработени и въведени ясни процедури

за назначаване на служителите, включително конкурсни процедури за разследващи инспектори и служители по чл. 22, ал. 1, т. 2 от ЗПКСЛЗПД, както и да бъдат утвърдени всички видове образци на декларации за политически неутралитет и документи, удостоверяващи липсата на несъвместимост.

В изпълнение на изискванията относно почтеността на служителите критично важно е Комисията да приеме правила за извършване на проверки за почтеност, както и да бъдат регламентирани механизмите за провеждане на периодични и инцидентни проверки за почтеност.

От изключително значение е да бъдат определени процедурите за назначаване на разследващи инспектори, съобразно изискванията на закона за изискванията за заемане на тези длъжности.

Намирам в тази връзка, че по аналогичен начин следва да бъдат уредени и условията за назначаване на служителите по чл. 22, ал. 1, т. 2 от ЗПКСЛЗПД, включително общите и специфичните изисквания за заемане на длъжността, изискванията за професионален опит и необходимостта от разрешение за достъп до класифицирана информация, когато такова е предвидено. В тази връзка Комисията следва да приеме Наредба, с която да определи специфичните изисквания за заемане на длъжностите по чл. 22, ал. 1, т. 2 от ЗПКСЛЗПД.

Следва също така да бъдат разработени и програмите за първоначална професионална подготовка на служителите по чл. 22, ал. 1, т. 1 – 3 от ЗПКСЛЗПД, както и система за последващо обучение и повишаване на квалификацията.

Необходимо е да бъде изработена и прецизна система за атестиране на разследващите инспектори и служителите по чл. 22, ал. 1, т. 2 от ЗПКСЛЗПД, като ключово е оценката за изпълнението на тези длъжности да бъде основана на ясни предварително определени критерии, включващи постигнатите резултати, изпълнението на служебните задължения и

професионалните компетентности.

За изпълнение на правомощията, свързани с изграждането на организационната рамка и нормативната основа за попълване на персоналния състав на служителите на Комисията, бих предложила следните конкретни мерки:

- Приемане от Комисията на Правилник за устройството и дейността на Комисията за противодействието на корупцията и нейната администрация;

- Приемане от Комисията на Наредба за специфичните изисквания за заемане на длъжностите по чл. 22, ал. 1, т. 2 от ЗПКСЛЗПД;

- Утвърждаване на организационна структура на администрацията и органограма държаща сметка за функционалните връзки между предвидените в Правилника дирекции, отдели и служби в рамките на Комисията съобразена с категориите служители, предвидени в закона – разследващи инспектори, държавни служители в дирекцията, осъществяваща дейностите по глава шеста, други държавни служители и лица, работещи по трудово правоотношение;

- Утвърждаване и своевременно актуализиране на длъжностно разписание и длъжностни характеристики за всички длъжности в администрацията на Комисията;

- Определяне на степените на длъжностите, квалификационните изисквания и професионалния опит за заемането им съобразно функционалните характеристики на отделните длъжности;

- Разработване и въвеждане на ясни и безпротиворечиви правила за провеждане на конкурсни процедури за назначаване на разследващи инспектори и служители по чл. 22, ал. 1, т. 2 от ЗПКСЛЗПД, в това число създаване на механизъм за проверка на съответствието на кандидатите с

нормативно определените изисквания за заемане на длъжността, както закони, така и тези приети от самата Комисията с Наредбата по чл. 29, ал. 2 от ЗПКСЛЗПД;

- Утвърждаване на образци на декларации за политически неутралитет, декларации за несъвместимост и други документи, изисквани при назначаване на служителите;

- Приемане на Правила за извършване на проверки за почтеност на кандидатите и служителите, включително за определяне на компетентните органи, обхвата на проверките, използваните източници на информация и начина за документиране на резултатите;

- Създаване на организация за провеждане на първоначални, периодични и инцидентни проверки за почтеност, както и определяне на реда за предприемане на действия при установено непреминаване на проверка;

- Разработване и утвърждаване на програми за първоначална професионална подготовка на служителите по чл. 22, ал. 1, т. 1 – 3 от ЗПКСЛЗПД;

- Създаване на система за текущо обучение, повишаване на квалификацията и професионално развитие на служителите, включително годишни планове за обучение;

- Разработване и внедряване на система за атестиране на разследващите инспектори и служителите по чл. 22, ал. 1, т. 2 от ЗПКСЛЗПД, включваща критерии за оценка на резултатите от дейността, изпълнението на служебните задължения и професионалните компетентности, както и разписване на процедури за провеждане на атестационния процес, определяне на оценяващи органи, срокове за

оценяване, ред за възражения и механизми за проследяване на изпълнението на препоръките от атестирането;

- Определяне на необходимите административни, кадрови, финансови и информационно-технически ресурси за прилагане на всички вътрешни правила, процедури и механизми, свързани с управлението на човешките ресурси в Комисията;

Втората група правомощия обхваща изграждането на нормативната основа гарантираща законосъобразното функциониране на администрацията на Комисията при същинското ефективното осъществяване на възложените правомощията по проверка на сведения при и по повод информация за корупционни престъпления, извършени от лица, заемащи публични длъжности, включително за провеждане на оперативно-издирвателна дейност. Отчитайки особената значимост на тези дейности, които ще се извършват от определените в закона органи на Комисията, от изключително значение е да бъде изградена стабилна нормативна база, върху която да бъде изградено планирането, организирането, ръководството и контрола на възложените задачи, управление на информационните фондове, както и взаимодействие с административните звена на Комисията, органите на държавната власт, органите на местното самоуправление и прокуратурата.

С оглед обезпечаване на дейността по разследване е необходимо да бъдат регламентирани вътрешните организационни правила за работа на разследващите инспектори, включително редът за случайно електронно разпределение на досъдебните производства, гаранциите за тяхната независимост при осъществяване на разследването и механизмите за взаимодействие с Европейската прокуратура при разследване на престъпления от нейната компетентност.

В тази връзка е необходимо да бъдат разработени и утвърдени ясни

вътрешни правила и процедури за извършване на оперативно-издирвателна дейност, насочена към превенция, предотвратяване, разкриване и противодействие на корупционни престъпления, проверка на информация, съдържаща се в доклади за несъответствие, събиране на сведения за корупционни прояви и предоставянето им на разследващите инспектори, както и за изготвяне, съхраняване и предоставяне на веществени доказателствени средства на компетентните органи.

Ключово ще бъде приемането на Инструкцията по чл. 56, ал. 2 от ЗПКСЛЗПД, която да регламентира специфичните способности и средства за осъществяване на оперативно-издирвателната дейност, включително реда за извършване на справки в информационните фондове, вземане на образци за сравнително изследване, белязване на обекти и предмети, изследване на предмети и документи, наблюдение, идентифициране на лица и обекти, събиране на информация от технически канали за комуникация, оперативно внедряване, оперативна проверка и документиране на данни, извършване на насрещни проверки по документи и снемане на обяснения от граждани.

Също така е важно да бъдат създадени и прецизни вътрешни процедури за подготовка и отправяне на искания за използване на специални разузнавателни средства при условията и по реда на специалния закон.

От изключително значения е при осъществяването на всички оперативно-издирвателни действия да бъдат въведени и необходимите гаранции за спазване на принципите на законност, пропорционалност и защита на човешките права, като се осигури зачитане на достойнството, правата и основните свободи на гражданите. В тази връзка е необходимо да бъдат определени и механизми за предотвратяване на неправомерна намеса в личната сфера на гражданите.

Особено важно е да бъде въведен ред за документиране на всяко

действие по оперативно-издирвателната дейност чрез съставяне на съответни протоколи или други удостоверителни документи, когато законът допуска това. Необходимо е да се регламентира и редът за съхраняване, обработване, използване и предоставяне на събраните материали и веществени доказателствени средства, както и процедурата за изпращането им до компетентната прокуратура заедно с мотивирано становище на Комисията в предвидените от закона случаи.

С цел гарантиране на конфиденциалността на извършваните проверки следва да бъдат разработени и нарочни правила за защита на информацията, станала известна на членовете на Комисията, на органите по чл. 25 от ЗПКСЛЗПД, както и на служителите в администрацията във връзка с изпълнението на служебните им задължения. Тези правила следва да дават ясни гаранции за предотвратяване на всякакво неправомерно разгласяване на информация относно текущи проверки и оперативни действия.

За ефективното изпълнение на възложените функции Комисията следва да създаде, поддържа и използва информационни фондове, като осигури необходимите организационни и технически средства за тяхното функциониране. Следва да бъдат ясно определени органите за управление и контрол на информационната дейност, редът за достъп и ползване на информацията, както и процедурите за нейното събиране, обработване, съхраняване и защита при спазват изискванията за защита на класифицираната информация и приложимите нормативни актове в тази област.

За създаването на тази нормативната основа, гарантираща законосъобразното функциониране на администрацията на Комисията при същинското ефективното осъществяване на възложените правомощията по разкриване, разследване и предотвратяване на корупционни престъпления, бих предложила следните мерки:

- Създаване на необходимите технически и организационни условия за внедряване на електронна система за случайно разпределение на досъдебните производства между разследващите инспектори, гарантираща прозрачност, проследимост и невъзможност за нерегламентирана намеса;

- Въвеждане на механизми и процедури за гарантиране на независимостта на разследващите инспектори при осъществяване на техните законови правомощия;

- Приемане на организационни правила за дейността на разследващите инспектори, включително за образуване, движение, отчетност и приключване на преписките и досъдебните производства;

- Създаване на ясна вътрешна организация за взаимодействие между органите по чл. 25 от ЗПКСЛЗПД и останалите административни звена на Комисията при изпълнение на възложените им функции;

- Приемане на Инструкция за условията, реда, способите и средствата за извършване на оперативно-издирвателна дейност;

- Изготвяне на конкретни предложения за текстове, които да залегнат в Инструкциите по чл. 42, ал. 2 и чл. 43, ал. 2 от ЗПКСЛЗПД и разписващи процедури за взаимодействие и обмен на информация с органите на съдебната власт, органите на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление и други компетентни институции;

- Разработване и приемане на правила и процедури за осъществяване на оперативно-издирвателна дейност, включително за образуване, водене, контрол и приключване на оперативните разработки и проверки;

- Регламентиране на реда за извършване на справки в информационните фондове и използване на наличните информационни масиви при осъществяване на оперативно-издирвателната дейност;
- Регламентиране на процедурите за вземане на образци за сравнително изследване, белязване на обекти и предмети, изследване на предмети и документи, наблюдение, идентифициране на лица и обекти, оперативно внедряване и останалите способности, предвидени в закона;
- Разработване на стандартизирани образци на документи за извършване и документиране на оперативно-издирвателните действия;
- Създаване на процедури за събиране, обработване, анализиране и документиране на информация, придобита чрез технически канали за комуникация;
- Разработване на вътрешен ред за подготовка, съгласуване, разрешаване и изпращане на искания за използване на специални разузнавателни средства съобразно изискванията на специалния закон;
- Въвеждане на механизми за предварителен, текущ и последващ контрол върху законосъобразността на оперативно-издирвателната дейност;
- Разработване на стандарт за защита на основните права и свободи на гражданите при извършване на оперативно-издирвателни действия;
- Създаване на вътрешни процедури за предотвратяване, установяване и докладване на случаи на неправомерна намеса в личния живот на гражданите;
- Разработване и утвърждаване на правила за документиране на всяко оперативно-издирвателно действие чрез протоколи, доклади, справки и други удостоверителни документи;

- Създаване на правила за съхраняване, архивиране, обработване, използване и унищожаване на материалите, събрани в хода на оперативно-издирвателната дейност;
- Разработване и приемане на правила за защита на служебната и класифицираната информация, придобита при извършване на проверки и оперативно-издирвателна дейност;
- Въвеждане на режим на достъп до информацията по принципа „необходимост да се знае“, включително определяне на нива на достъп и правила за работа с класифицирана информация;
- Изграждане на цялостна информационна и комуникационна инфраструктура за съхраняване, обработване и защита на информацията;
- Определяне на изрично определени органи и длъжностни лица, отговорни за управлението, поддръжката и контрола на информационните фондове;
- Приемане на правила за събиране, регистриране, обработване, актуализиране, предоставяне, съхраняване и заличаване на информацията в информационните фондове;
- Създаване на система за вътрешен контрол и периодичен одит на информационната дейност и дейността по оперативно-издирвателните проверки;
- Определяне на необходимите финансови, кадрови, технически и информационни ресурси за изпълнение на функциите по глава шеста от закона.

3. ПРОВЕРКИ И АНАЛИЗ НА ДЕКЛАРАЦИИ ЗА ИМУЩЕСТВО И ИНТЕРЕСИ

Третото основно направление в дейността на Комисията обхваща

създаването на цялостна нормативна, организационна и техническа рамка за приемане, регистриране, обработване, публикуване, проверка и анализ на декларациите за имущество и интереси на лицата, заемащи публични длъжности, както и за осъществяване на контрол върху достоверността на декларираните обстоятелства.

За изпълнение на тези правомощия намирам, че следва да бъдат утвърдени образците на декларациите по чл. 61, ал. 1, т. 2 и 4, както и да бъдат приети правилата, уреждащи приемането, регистрирането, съхраняването и обработването на декларациите, подавани пред Комисията.

Също така е необходимо да бъдат определени редът и техническите изисквания за подаване на декларации на хартиен и електронен носител, включително чрез Системата за сигурно електронно връчване, както и процедурите за тяхното администриране и за водене и поддържане на публичния регистър на декларациите.

След приемането на тази нормативна рамка следва да бъде създадена организация за приемане и обработване на декларациите за имущество и интереси и декларациите за промяна в декларирани обстоятелства, както и за водене и поддържане на публичния регистър на декларациите.

Необходимо е да бъдат разработени механизми за проследяване на законовите срокове за подаване на декларациите, установяване на случаи на неподаване или забавено подаване и предприемане на предвидените в закона последващи действия по оповестяване на списъците на лицата, които не са подали декларации в законоустановените срокове.

Следва да бъдат приети и правила за извършване на проверки на декларациите за имущество и интереси, както и да бъдат подробно разписани методите за анализ и оценка на декларираните данни и съпоставянето им с информация от външни източници и изготвянето на съответните доклади за съответствие или несъответствие.

В тази връзка следва да бъде създадена организация за осъществяване на пряк достъп до електронни регистри, бази данни и други информационни масиви на държавни органи и институции, както и механизми за обмен на информация с компетентните органи при условията на закона.

Важно е да бъде приети ясни процедурни правила за изискване и получаване на допълнителна информация от държавни органи, органи на местното самоуправление, органи на съдебната власт и други институции, както и редът за обработване и използване на получените данни при извършване на проверките. Тук от изключителна важност е да бъде утвърдена добре работеща процедура за упражняване на правомощията на Комисията за получаване на информация от банкови, застрахователни, данъчни и осигурителни източници, в това число и случаите, когато следва да се търси съдебно разрешение.

Необходимо е да бъде разработен и работещ механизъм в случай на установяване на несъответствия между декларирано обстоятелство и получена информация, който да предвижда реда за уведомяване на задължените лица, предоставяне на възможност за отстраняване на непълноти и грешки в декларациите и проследяване на изпълнението на дадените указания, както и редът за вземане на решения за изпращане на материалите до компетентните органи при наличие на законовите предпоставки за това.

Необходимо е също така да бъдат изградени и поддържани информационни системи и електронни регистри, осигуряващи надеждно съхраняване, обработване и публикуване на декларациите и резултатите от извършените проверки. В тази връзка следва да бъдат предприети действия по разработване и внедряване на единна система за електронни декларации, която да позволява електронно подаване, автоматизирана обработка, анализ и публикуване на информацията, както и интеграция с

регистрите и информационните системи на първичните администратори на данни съгласно изискванията на Закона за електронното управление.

С оглед осигуряване на публичност и прозрачност следва да бъдат разработени механизми за публикуване на информацията от декларациите в отворен и машинночетим формат, при спазване на нормативните изисквания за защита на личните данни и информационна сигурност, с което да бъде осигурена максимална достъпност за осъществяване на граждански контрол върху декларациите на лицата, заемащи висши длъжности.

Като изключителен позитив следва да се отчете параграф 3 , ал.6 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗПКСЛЗПД, в който изрично е предвидено с цел обезпечаване на функциите по проверка на декларациите за имущество и интереси и установяване на конфликт на интереси, служебните правоотношения на държавните служители в Дирекция „Превенция на корупцията“, дирекция „Публичен регистър“ и Дирекция „Конфликт на интереси“ в Сметната палата да не се прекратяват, а да преминат в служебни правоотношения на държавни служители в Комисията за противодействие на корупцията по чл.87а от Закона за държавния служител.

За създаването на цялостна нормативна, организационна и техническа рамка за приемане, регистриране, обработване, публикуване, проверка и анализ на декларациите за имущество и интереси на лицата, заемащи публични длъжности, както и за осъществяване на контрол върху достоверността на декларираните обстоятелства бих предложила следните мерки:

- Утвърждаване на образци на декларациите по чл. 61, ал. 1, т. 2 и 4 от ЗПКСЛЗПД, съобразно изискванията на чл. 63 от ЗПКСЛЗПД;

- Приемане на Правила за подаване, регистриране, обработване, съхраняване, архивиране на декларациите за имущество и интереси;
- Създаване на централизирана организация за приемане, регистрация и обработване на декларациите за имущество и интереси и декларациите за промяна в декларираните обстоятелства;
- Определяне на отговорните административни звена и длъжностни лица за администриране на процеса по деклариране и извършване на проверките;
- Определяне на реда за установяване на случаи на неподаване, непълно подаване или просрочено подаване на декларации и предприемане на последващите действия, предвидени в закона;
- Приемане на правила за публикуване на декларациите и на списъците на лицата, които не са изпълнили задълженията си за деклариране в законоустановените срокове;
- Изграждане и поддържане на публичен електронен регистър на декларациите за имущество и интереси и декларациите за промяна в декларираните обстоятелства;
- Приемане на единна методика за проверка на декларациите за имущество и интереси;
- Разработване на процедури за изискване, получаване, обработване и съхраняване на допълнителна информация от държавни органи, органи на местното самоуправление, органи на съдебната власт и други институции;
- Разработване на процедури за упражняване на правомощията по получаване на банкова, застрахователна, данъчна и осигурителна информация при условията на закона;

- Приемане на правила за изготвяне на доклади за съответствие и доклади за несъответствие въз основа на резултатите от извършените проверки;
- Определяне на реда за вземане на решения за изпращане на докладите за несъответствие до компетентните органи;
- Създаване на организация за публикуване на данните от декларациите в отворен и машинночетим формат;
- Въвеждане на механизми за одитна следа и проследимост на всички действия по приемане, обработване, публикуване и проверка на декларациите;
- Създаване на система за вътрешен контрол и периодичен мониторинг на процесите по проверка на декларациите;
- Определяне на необходимите финансови, кадрови, организационни и технически ресурси за функционирането на системата за деклариране, проверка и публичност на декларациите.

4. УСТАНОВЯВАНЕ НА КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ

Четвъртото основно направление в работата на Комисията обхваща дейността по установяване наличието на конфликт на интереси на конкретно лице заемащо публична длъжност.

От първостепенно значение е Комисията на първо място да създаде организационна и административна рамка за превенция на ситуации, в които лицата заемащи публични длъжности могат да изпаднат в конфликта на интереси.

В тази връзка намирам за необходимо да бъдат създадени механизми за идентифициране и оценка на риска от възникване на конфликт на интереси, както и за предоставяне на методическа помощ и указания на

лицата, заемащи публични длъжности, относно приложението на законовите изисквания.

Следва да бъде създаден и периодично да се актуализира Наръчник за превенция от конфликт на интереси, насочен към дейността на държавните органи, съдържащ методически насоки за лицата, заемащи публични длъжности, относно прилагането на законовите ограничения и забрани, свързани с упражняването на публична власт, разходването на публични средства, участието в процеси по вземане на решения, осъществяването на контролни и разследващи функции и използването на служебна информация. В Наръчника следва да бъдат примерно изброени конкретни хипотези, при които би възникнал конфликт на интереси, като се посочи и цитира и съдебна практика.

В Наръчника следва да бъдат представени и действията, които следва да се предприемат за предотвратяване на конфликт на интереси, в това число и законовите задължения, когато за лице, заемащо публична длъжност възникне частен интерес и редът и условията за упражняване на отвод или самоотвод, включително формата на уведомяване, съдържанието на мотивите за отвода, начинът на документиране на предприетите действия и редът за тяхното отразяване в съответните регистри, преписки и протоколи.

В Наръчника следва да бъдат посочени и съществуващите ограничения за лицата заемащи публични длъжности след освобождаването от тази длъжност.

Считам, че така издаденият от Комисията Наръчник за превенция от конфликт на интереси би се превърнал в изключително ценен инструмент за превенция от изпадане на лицата заемащи публични длъжности в ситуация на конфликт на интереси.

Извън превантивната си дейност, Комисията следва да разработи механизми за наблюдение и контрол по спазването на ограниченията, като

бъдат определени редът и източниците за събиране и проверка на информацията относно евентуални нарушения на тези ограничения.

С цел ефективно осъществяване на производствата по установяване на конфликт на интереси следва да бъдат разработени и утвърдени правила за приемане, регистриране, разпределяне, обработване и съхраняване на сигнали, както и за образуване на производства по инициатива на Комисията или по искане на лицата, заемащи публични длъжности.

Необходимо е да бъдат определени изисквания към съдържанието на сигналите, редът за извършване на предварителна проверка за тяхната допустимост.

Следва да бъдат изработени и приети правила за събиране, анализиране и оценка на доказателства в производствата по установяване на конфликт на интереси, включително ред за изискване и получаване на информация и документи от органите на държавната власт, органите на местното самоуправление, органите по избора или назначаването, инспекторатите, постоянните комисии към Народното събрание и общинските съвети, както и от юридически и физически лица.

Важно е да бъде регламентиран и редът за осигуряване на процесуалните права на лицата, срещу които е образувано производство, включително правото им на запознаване със събраните доказателства, представяне на възражения, искане за събиране на допълнителни доказателства и ползване на адвокатска защита. Необходимо е да бъдат въведени стандарти за гарантиране на обективност, безпристрастност и равнопоставеност на страните в производството.

Следва да бъдат създадени процедури за съобщаване на решенията на заинтересованите лица, на органите, компетентни да прекратят съответното правоотношение, както и на прокуратурата в предвидените от закона случаи, както и механизми за своевременно изпращане на материалите.

С цел да не се стигне до допускане на нарушения относно сроковете за водене на производствата следва да бъдат създадени и поддържани специализирани регистри, информационни масиви и електронни системи за управление на производствата по конфликт на интереси, които да осигуряват проследимост на действията, контрол върху сроковете.

Следва да бъдат разработени вътрешни механизми за мониторинг и периодична оценка на дейността по предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, както и програми за обучение и повишаване на квалификацията на служителите, ангажирани с прилагането на тази част от закона.

Отново като изключителен позитив се отчита параграф 3, ал.6 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗПКСЛЗПД, който предвижда служебните правоотношения на държавните служители в Дирекция „Конфликт на интереси“ в Сметната палата да не се прекратяват, а да преминат в служебни правоотношения на държавни служители в Комисията за противодействие на корупцията по чл.87а от Закона за държавния служител.

Изпълнението на посочените дейности намирам за ключово в изграждането на ефективна система за превенция и установяване на конфликт на интереси, поради което бих предложила следните конкретни мерки:

- Издаване на Наръчник за превенция от конфликт на интереси, насочен към дейността на държавните органи;
- Провеждане на обучения и разяснителни кампании по прилагането на Наръчника;
- Приемане на правила за подаване, регистриране, разпределяне, обработване и съхраняване на сигнали, както и за образуване на

производства по инициатива на Комисията или по искане на лицата, заемащи публични длъжности;

- Приемане на правила за събиране, анализиране и оценка на доказателства в производствата по установяване на конфликт на интереси;
- Внедряване на система за електронно проследяване на сроковете по образуваните производства;
- Приемане правила за взаимодействие и изпращане на материалите по преписката до органите на съдебната власт;
- Провеждане на първоначално обучение и периодични обучения за повишаване на квалификацията на служителите, ангажирани с прилагането на закона;
- Определяне на необходимите финансови, кадрови, организационни и технически ресурси за осъществяване на правомощията по предотвратяване и установяване на конфликт на интереси;

5. ВИЗИЯ ЗА ДЕЙНОСТТА НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА

Предвид обстоятелството, че ЗПКСЛЗПД залага един различен от традиционно установения подход при определянето на председател на Комисията, а именно в рамките на 5 годишния мандат се предвижда ежегодна ротация измежду петимата членове на Комисията, се налага извода, че ако бъде избрана за член на Комисията, задължително в определен момент (в зависимост от жребия) и в рамките на 1 година ще бъде председател на Комисията.

Ето защо намирам за необходимо да изложа и своята визия за дейността на председателя на Комисията за противодействие на корупцията.

Правомощията на председателя на Комисията са разписани в чл. 16

от ЗПКСЛЗПД и могат да бъдат структурирани в 5 обособени групи:

1. Представителни и организационни функции – свързани както с официалното представителство на Комисията пред всички трети лица, ведомства и институции, така и ръководството на заседанията на Комисията като колективен орган и оперативното ръководство на административната дейността Комисията.

2. Финансово - бюджетни правомощия в качеството на лице, което притежава функции на разпоредител с бюджетни средства, което контролира и отговаря за законосъобразното изпълнение на бюджета.

3. Кадрови компетентности – като орган по назначаването за служителите на Комисията по чл. 22, ал. 1 т. 2 и т. 3 от ЗПКСЛЗПД и работодател за служителите по трудово правоотношение по т. чл. 22, ал. 1 т. 2 и т. 3 от ЗПКСЛЗПД.

4. Юрисдикционни правомощия по издаване на наказателни постановления за налагане на наказания за установени административни нарушения по ЗПКСЛЗПД.

5. Функции по осъществяване на сътрудничество с международни институции и неправителствени организации в страната и чужбина.

В качеството си на председател на Комисията ще упражнявам правомощия, разписани в чл. 16 от ЗПКСЛЗПД водена от разбирането, че ръководството на Комисията следва да се изпълнява на принципа на колегиалност, а председателят е „пръв сред равни“ (*primus inter pares*). В тази връзка въпреки че нормативната уредба вменява правото на еднолични решения на председателя на Комисията моят водещ приоритет ще бъде тези решения да бъдат вземани изцяло на принципа на консенсуса.

В качеството си на председател на Комисията бих предложила да бъде поставен акцент върху модернизацията на дейността на Комисията, чрез дигитализация на процесите вътре в самата структура, както върху провеждането на обучения за служителите на Комисията.

В условията на един динамичен и бързоразвиващ се свят, в това число и различни и нови по своята същност прояви на корупция следва да се наблегне върху използването на модели на изкуствен интелект и обучение на служителите за работа с него, като се насочат инвестиции в тази посока и се реципират добри практики в други държави.

В тази връзка бих акцентирала върху Актуализираната национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията – мярка 4, от приоритет 2 - „Надграждане на професионалната квалификация и специализация на полицейските служители и на магистратите, работещи по корупционните престъпления. За да е ефективна борбата с корупцията изключително необходимо е кадрите на Комисията да покриват не само минималните нива на специализирана професионална квалификация, а постоянно да надграждат достигнатото именно чрез последващи регулярни обучения съвместно с националните и международни партньори, както и НПО и медии.

В изпълнение на правомощията си на председател бих предложила следните мерки:

- Участие на служители в професионални обучения, специализирани програми и обучения насочени към бързо идентифициране на корупционните рискове, превенция на корупцията, разследване и анализ на корупционните прояви;
- Участие в обучения свързани с прилагане на правилата за почтеност, които следва да залегнат в Етичен кодекс на служителите в КПКЛЗПД;
- Сътрудничество с международни партньори – Международна полицейска академия за финансови и данъчни престъпления Guardia di finanza – Италия, със седалище в Рим ; Международна правоохранителна академия – ILEA- Унгария, със седалище в Будапеща и др.

- Участие в международни проекти и работни групи в рамките на структури като GRECO/ Група на държавите срещу корупцията/, OLAF / Европейска служба за борба с измамите /, и др.
- Участие в междуведомствени и междуинституционални обучения в страната и в чужбина.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение, бих желала да посоча, че ефективното противодействие на корупцията изисква не само създаването на стабилна и независима институционална рамка, но и нейното последователно и професионално прилагане в практиката. Новият модел, въведен със Закона за противодействие на корупцията сред лица, заемащи публични длъжности, създава необходимите предпоставки за изграждането на модерен, независим и обществено легитимен антикорупционен орган.

Противодействието на корупцията е сред най-значимите предизвикателства пред съвременната правова държава. Корупцията не представлява единствено нарушение на закона. Тя подкопава доверието на гражданите в институциите, нарушава принципите на справедливост и равнопоставеност, възпрепятства икономическото и общественото развитие и създава усещане за безнаказаност и липса на държавност. Ето защо противодействието на корупцията следва да бъде последователна, дългосрочна и национално отговорна политика, основана на принципите на законността, прозрачността, отчетността, институционалната независимост и върховенството на правото.

Убедена съм, че Комисията за противодействие на корупцията има ключова роля в изграждането и поддържането на среда на почтеност в публичния сектор. Нейната дейност следва да бъде насочена не само към разкриването и санкционирането на корупционни прояви, но и към тяхното

предотвратяване чрез ефективни механизми за превенция, анализ на риска, институционален контрол и активно взаимодействие с обществото. Успехът на Комисията ще зависи в значителна степен от нейния професионален капацитет, независимост, последователност в действията и способност да предлага устойчиви решения на установените проблеми.

През целия си професионален път като съдия и административен ръководител съм се ръководила от убеждението, че законността е основна гаранция за защитата на обществения интерес и за доверието на гражданите в държавата. Натрупаният професионален опит в областта на наказателното и административното право, както и дългогодишният ми управленски опит в съдебната система, ми позволиха да придобия задълбочено разбиране както за механизмите на превенция и ограничаване на корупционния риск, така и за необходимостта от изграждане на ефективни системи за прозрачност, отчетност и институционална почтеност.

Вярвам, че ефективното противодействие на корупцията изисква съчетаване на висока професионална компетентност, безусловно спазване на закона, независимост при вземането на решения и устойчивост на всякакви форми на външно влияние и натиск. То изисква също така смелост за предприемане на необходимите действия, независимо от обществената или политическата конюнктура, когато това се налага в защита на закона и обществения интерес.

Ако получа доверието на Общото събрание на съдиите от Върховния административен съд и бъде избрана за член на Комисията за противодействие на корупцията, ще изпълнявам своите задължения с чувство за дълг, професионална отговорност и безусловна вяроност към принципите на правовата държава. Ще отстоявам неотклонно принципите, заложенни в Закона за противодействие на корупцията, ще работя за утвърждаване на прозрачността и отчетността в публичния сектор и ще

насоча усилията си към постигането на реални и устойчиви резултати в превенцията и противодействието на корупцията сред лицата, заемащи публични длъжности.

Съзнавам в пълна степен високата обществена отговорност, която носи членството в Комисията за противодействие на корупцията. Приемам тази отговорност като служба в полза на обществото, държавата и закона. Именно с това съзнание заявявам своята готовност да вложа целия си професионален опит, знания, управленски капацитет и лична ангажираност за укрепване на доверието в институциите, за защита на обществения интерес и за утвърждаване на върховенството на закона като основна ценност на демократична България.

ПОДПИС: